

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/publikacje/ksiazki-lodz/33554,Marzec-68-w-Lodzi.html>
26.04.2024, 06:25

Marzec '68 w Łodzi

Marzec '68 w Łodzi, red. S. M. Nowinowski, współpraca A. Czyżewski, M. Zapolska-Downar, P. Spodenkiewicz, M. Przybysz, G. Nawrot, Łódź 2010

Adresatami tomu są przede wszystkim zawodowi historycy. Zapewne sięgną jednak do niego także uczestnicy i świadkowie łódzkiego Marca '68, jak również zainteresowani dziejami ojczystymi przedstawiciele różnych generacji Polaków. Ci ostatni podczas lektury zebranych w nim dokumentów powinni stale pamiętać, że ukazują one ówczesne realia z perspektywy „właścicieli Polski Ludowej”: partyjnych aparatczyków i funkcjonariuszy „bezpieki”. Wbrew obiegowym opiniom nie byli oni wcale depozytariuszami „obiektywnej prawdy” o całokształcie życia społecznego pomiędzy Odrą a Bugiem. Wiedzieli – siłą rzeczy – wiele, lecz nader często ideologiczna katarakta nie pozwalała im dostrzec zjawisk oczywistych dla uczestników studenckiej rewolty. Wierność zasadom etycznym, cechująca wewnątrznie wolnych ludzi nauki nie przystawała do ich wizji świata zbudowanej podczas szkoleń prowadzonych w ramach Wieczorowego Uniwersytetu Marksistowsko-Leninowskiego czy też w resortowych szkołach oficerskich w Szczytnie lub Legionowie. Znakomicie natomiast pasowały do niej teorie o „żydowskim spisku”, „knowaniach odwetowców, syjonistów i rewizjonistów” oraz „imperialistycznym zagrożeniu” inspirujące wszczynanie rasistowskich badań genealogicznych, poszukiwania nie tyle ideowych, co personalnych związków pomiędzy przedstawicielami środowisk akademickich w Łodzi i Warszawie. Możliwy do zrekonstruowania w oparciu o zebrane w tomie archiwalia obraz łódzkiego Marca '68 będzie w decydującej mierze projekcją wrażeń i wyobrażeń funkcjonariuszy PZPR i SB. Zawarty w odezwach, listach protestacyjnych, wierszach i oświadczeniach głos ich ofiar lub oponentów zapewne nie zdoła go zrównoważyć.

Ze wstępu Sławomira M. Nowinowskiego

